

Evolució i perfil del treball autònom

2n Trimestre 2018

Data d'actualització: setembre 2018

GOVERN
ILLES
BALEARs

EVOLUCIÓ I PERFIL DEL TREBALL AUTÒNOM A LES ILLES BALEARS

2T 2018

Data d'actualització: setembre de 2018

Observatori del Treball de les Illes Balears

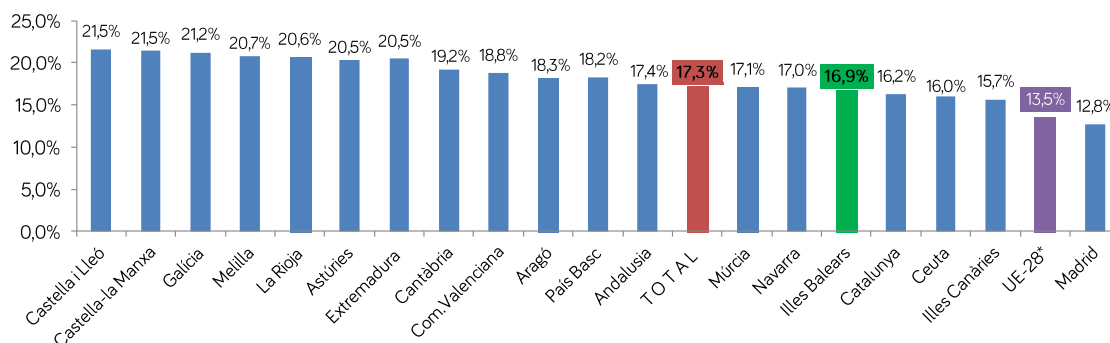
1. EVOLUCIÓ GENERAL

Segons el Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA) de la TGSS, el treball autònom o per compte propi¹, tant a Espanya com a les Illes Balears, representa pràcticament un de cada sis treballadors.

A les Illes Balears, el pes dels treballadors autònoms representa el 16,9 % del conjunt d'afiliació del mes de juny del 2018, segons aquesta font. Amb aquesta xifra, se situa com la quarta autonomia amb el menor pes d'autònoms, 0,4 p. p. per sota del pes del conjunt estatal i amb una diferència negativa de -4,7 p. p. respecte de Castella i Lleó, que és la regió amb el major pes de treballadors per compte propi al sisè mes del 2018. Mentre que a la resta d'autonomies el pes dels autònoms es bastant uniforme al llarg de l'any, a les Illes, a conseqüència de l'estacionalitat del mercat laboral, experimenta variacions destacables als diferents trimestres. Així, és habitual que el segon trimestre mostri el pes més baix de tot l'any a les Illes Balears.

El pes dels treballadors per compte propi, tot i ser més baix en aquest segon trimestre, supera clarament la mitjana europea (13,5 % en el primer trimestre, el darrer disponible). De fet, les Illes se situarien en el cinquè lloc dels estats europeus per darrere de Grècia, Turquia, Itàlia, Montenegro i Polònia.

Gràfic 1. Pes dels afiliats per compte propi per comunitat autònoma (juny de 2018)

*Dades 1T2018

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

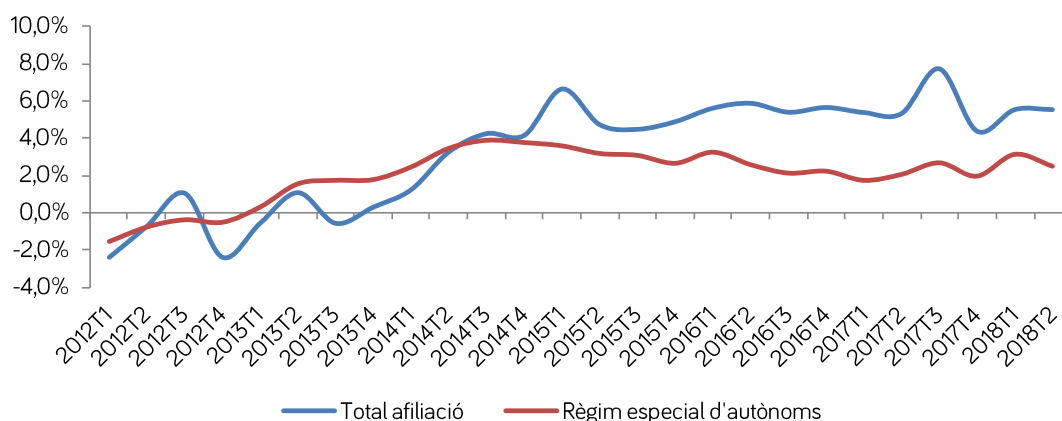
Una part dels treballadors autònoms compta amb treballadors assalariats, d'aquí la seva importància com a creadors de llocs de treball. De fet, durant el segon trimestre del 2018, un total de 45.110 assalariats treballaven per a un autònom, un 2,6 % més que en el mateix període del 2017. Així, si es considera el nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, el pes que representen sobre el total de l'ocupació puja a un 24,6 %.

¹ S'entén per treball autònom o per compte propi l'activitat econòmica o professional realitzada per una persona física de forma habitual i directa, a títol lucratiu, fora de l'àmbit d'organització i direcció d'una altra persona, doni o no ocupació a treballadors per compte aliè.

De les 577.247 persones afiliades a la Seguretat Social a les Illes Balears al mes de juny del 2018, 96.765 es troben registrades com a treballadors autònoms. El creixement del conjunt de l'afiliació en termes interanuals ha assolit més força (un 5,5 %) que entre el grup d'autònoms (2,5 %).

En termes d'evolució, s'observa en el gràfic 2 com el creixement interanual per trimestres dels autònoms va superar el del conjunt d'afiliació entre el primer trimestre de l'any 2013 i el segon del 2014. A partir d'aquest moment, l'augment interanual del conjunt de l'afiliació supera el dels treballadors per compte propi.

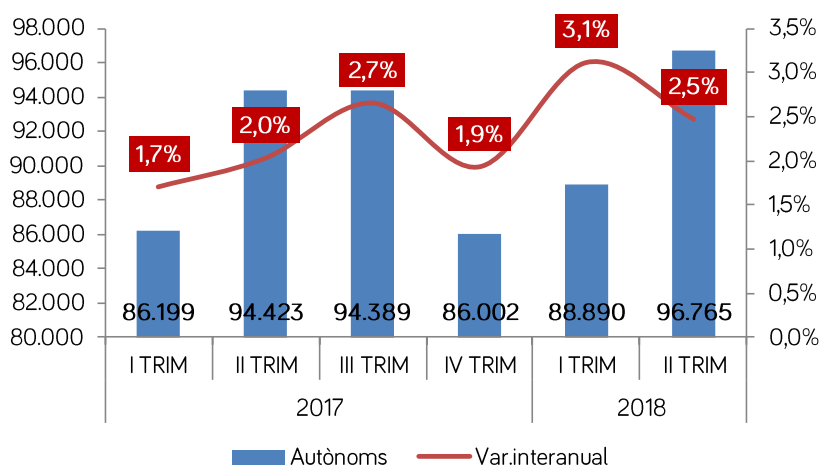
Gràfic 2. Variació interanual de l'afiliació total i d'autònoms (1T2012-2T2018)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

D'ençà del 2011 el trimestre que presenta un major nombre de treballadors per compte propi és el segon (abril, maig i juny), el qual coincideix amb l'increment de l'activitat econòmica a les Illes pel començament de la temporada turística. En canvi, el trimestre que registra menys treballadors autònoms oscil·la, segons l'any analitzat, entre el quart i el primer de cada any, que es corresponen amb els períodes de major atonia de l'any.

Gràfic 3. Nombre d'autònoms per trimestre i variació interanual (1T2017-2T2018)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Quant a la distribució per illes, el mes de juny del 2018 els autònoms segueixen la distribució habitual de la població, amb un predomini de Mallorca respecte de la resta de l'arxipèlag (72.334), seguida d'Eivissa (13.947), de Menorca (7.964) i de Formentera (1.143). Respecte del pes dels autònoms sobre el total de treballadors a l'arxipèlag, oscil·la entre el 20,7 % i el 16,2 %. Per una banda, Menorca ocupa el primer lloc amb un 20,7 %. A la resta d'illes, la relació és que 1 de cada 6 treballadors ho són per compte propi.

Taula 1. Afiliats al règim autònom i total règims de la TGSS per illes (juny 2017-juny 2018)

	Autònoms		Total		Pes		Var. (%) 16/15	
	JUNY2017	JUNY2018	JUNY2017	JUNY2018	JUNY2017	JUNY2018	Autònoms	Total
Mallorca	70.672	72.334	428.128	445.289	16,5%	16,2%	2,4%	4,0%
Menorca	7.849	7.964	37.312	38.535	21,0%	20,7%	1,5%	3,3%
Eivissa	13.465	13.947	78.388	81.860	17,2%	17,0%	3,6%	4,4%
Formentera	1.129	1.143	6.263	6.608	18,0%	17,3%	1,2%	5,5%
Illes Balears	94.423	96.765	551.766	574.026	17,1%	16,9%	2,5%	4,0%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

2. PERFIL PER TIPOLOGIA DE RELACIÓ LABORAL

Dins el grup de treballadors autònoms, la TGSS agrupa diversos tipus de relació laboral, com són els socis de cooperatives, els familiars col·laboradors, els membres d'òrgans d'administració de societat mercantil, els autònoms sense relació especial (que són els més nombrosos) i, finalment, una sèrie de grups amb una incidència molt menor, com poden ser els membres d'institucions religioses, els de col·legis professionals, els TRADE² i els familiars de socis de societat mercantil.

La distribució habitual dels afiliats per compte propi es reparteix en cinc col·lectius i per al segon trimestre del 2018 és la següent: la gran majoria són autònoms sense relació o sense contracte (55.852 persones, el 57,7 % del total), que són els autònoms pròpiament dits. Els segueixen, a distància, els membres de societats (18.071 afiliats, el 18,7 %), els membres d'òrgans d'administració de societat mercantil (13.628 treballadors, el 14,1 %), els familiars col·laboradors (6.513, el 6,7 %) i, ja amb menys representació, el grup d'altres que engloba a la resta de col·lectius (sumen 2.701 persones i són el 2,8 % de tota l'afiliació dels autònoms).

Respecte del segon trimestre del 2017, es dona un augment a la major part dels grups, excepte entre els socis de cooperatives, que registren un descens. Dels dos grups amb més pes, destaca l'evolució divergent que presenten en el darrer any. Per una banda, els autònoms sense relació creixen un 2,8 % i, per l'altra, els socis de cooperatives perden un 1,1 %.

²TRADE: Treballadors autònoms econòmicament dependents.

Taula 2. Afiliats a la TGSS per compte propi per col·lectiu a les Illes Balears (2T 2018)

	2T2018	Pes	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa
Autònoms sense relació	55.852	57,7%	1.536	2,8%
Soci cooperativa o empresa col·lectiva	18.071	18,7%	-194	-1,1%
Membre d'organ d'administració de societat mercantil capitalista	13.628	14,1%	803	6,3%
Familiar col·laborador de titular d'explotació	6.513	6,7%	44	0,7%
Altres	2.701	2,8%	153	6,0%
TOTAL	96.765	100,0%	2.342	2,5%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

A continuació, fent una comparativa dels pesos de manera individualitzada, es mostra quin col·lectiu té més presència a cadascuna de les illes en el segon trimestre del 2018. Així, Eivissa supera la resta en els treballadors autònoms sense relació (58,9 %), a Menorca és major el pes en el cas dels membres d'òrgans d'administració (14,8 %) i dels altres (3,7 %). Finalment, a Formentera la proporció supera les altres illes a la resta de col·lectius: familiar col·laborador (7,8 %) i soci de cooperativa (25,8 %). En termes interanuals, pel que fa als autònoms sense relació –que és el grup més nombrós–, l'evolució és favorable amb increments a totes les illes, especialment a Eivissa (+5,0 %) i a Menorca (+3,2 %).

Taula 3. Afiliats a la TGSS per compte propi, per col·lectiu i per illa (2T 2018)

		Autònoms sense relació	Soci cooperativa o empresa col·lectiva	Membre d'organ d'administració de societat mercantil capitalista	Familiar col·laborador de titular d'explotació	Altres	TOTAL
Total	Mallorca	41.900	13.309	10.061	5.064	2.000	72.334
	Menorca	4.481	1.468	1.177	546	292	7.964
	Eivissa	8.211	2.626	2.016	769	325	13.947
	Formentera	610	295	118	89	31	1.143
	ILLES BALEARS	55.202	17.698	13.372	6.468	2.648	95.388
Distribució percentual	Mallorca	57,9%	18,4%	13,9%	7,0%	2,8%	100,0%
	Menorca	56,3%	18,4%	14,8%	6,9%	3,7%	100,0%
	Eivissa	58,9%	18,8%	14,5%	5,5%	2,3%	100,0%
	Formentera	53,4%	25,8%	10,3%	7,8%	2,7%	100,0%
	ILLES BALEARS	57,9%	18,6%	14,0%	6,8%	2,8%	100,0%
Var.interanual relativa	Mallorca	2,4%	-1,1%	7,6%	0,4%	5,2%	2,4%
	Menorca	3,2%	-5,2%	1,8%	3,8%	5,4%	1,5%
	Eivissa	5,0%	-0,2%	2,8%	0,7%	13,6%	3,6%
	Formentera	1,0%	3,1%	0,0%	2,3%	-8,8%	1,2%
	ILLES BALEARS	2,8%	-1,2%	6,3%	0,7%	6,0%	2,4%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

3. PERFIL PER SECTOR ECONÒMIC

La distribució dels treballadors per sectors mostra com en el mes de juny del 2018 els afiliats per compte propi es reparteixen de la manera següent: el 75,4 % als serveis, el 16,1 % a la construcció, el 6,0 % a la indústria i el 2,6 % restant a l'agricultura. Dins de les branques dels serveis, destaca el pes del comerç, que representa el 19,4 % dels autònoms en el període analitzat i el de l'hostaleria (el 7,0 %) i, d'entre les de la construcció, les activitats de construcció especialitzada (el 9,1 %).

Si s'analitza el pes dels autònoms d'acord amb el sector econòmic al qual pertanyen, s'observa que en la construcció és a on la figura del treballador per compte propi presenta una de les majors incidències (gairebé el 30 % dels treballadors cotitzen en el règim d'autònoms). Més detalladament, analitzant per secció d'activitat, hi destaquen les d'altres serveis (35,0 %), les activitats immobiliàries (34,4 %), l'agricultura, ramaderia i pesca (34,1 %) i les activitats professionals, científiques i tècniques (34,1 %).

Quan es comparen les dades del juny del 2018 respecte del mateix mes del 2017 es repeteix la premissa del major creixement per al conjunt de l'ocupació que per al col·lectiu de treballadors autònoms. Tanmateix, es donen algunes excepcions, com és el cas de les activitats de pesca i aquicultura, on els treballadors autònoms s'han incrementat un 25,0 % en termes interanuals, enfront del descens del 0,3 % per al conjunt de règims. O també es dona en el cas de les activitats de fabricació de productes de cautxú i plàstic (23,8 % enfront del -15,8 %), i en les activitats relacionades amb l'ocupació (6,7 % enfront del -6,8 %).

Taula 4. Afiliats a la TGSS per compte propi per secció d'activitat econòmica (juny 2018-juny 2017)

	Autònoms		Distribució assalariats	Total Afiliació	Pes (%) autònoms	Var. (%) Autònoms	Juny18/Juny17
	Juny 2018	Distribució (%)					Total
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	2.456	2,9%	0,3%	7.194	34,1%	-1,7%	1,2%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	47	0,1%	0,1%	369	12,7%	2,2%	0,5%
(C) INDÚSTRIA MANUFACTURERA	5.400	6,3%	3,9%	23.483	23,0%	-2,6%	2,8%
(D) SUBMINISTR D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	26	0,0%	0,2%	930	2,8%	-3,7%	-1,8%
(E) SUBMINISTR D'AIGUA, ACTIV DE SANEJAMENT, GESTIÓ DE RESIDUS	90	0,1%	1,0%	4.616	1,9%	-1,1%	4,8%
(F) CONSTRUCCIÓ	14.920	17,5%	7,9%	52.026	28,7%	1,8%	9,3%
(G) COMERÇ A L'ENGRÓS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES MOTOR	17.668	20,7%	15,2%	91.135	19,4%	-17,6%	1,8%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	4.588	5,4%	5,1%	30.771	14,9%	-8,0%	4,9%
(I) HOSTALERIA	10.699	12,5%	30,3%	153.330	7,0%	-23,5%	2,8%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	1.627	1,9%	1,5%	8.517	19,1%	-1,3%	9,1%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	1.225	1,4%	1,2%	6.962	17,6%	-3,6%	-3,1%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	1.921	2,3%	0,7%	5.581	34,4%	-0,4%	6,4%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNiques	7.079	8,3%	2,8%	20.755	34,1%	-2,8%	4,7%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	4.938	5,8%	8,0%	42.686	11,6%	-11,4%	5,7%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I DEFENSA; SS	26	0,0%	4,6%	20.994	0,1%	18,2%	5,1%
(P) EDUCACIÓ	2.107	2,5%	4,3%	22.054	9,6%	1,9%	10,3%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	2.484	2,9%	7,9%	39.009	6,4%	-3,8%	4,9%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRENAMENT	2.016	2,4%	2,6%	14.817	13,6%	-14,4%	6,7%
(S) ALTRES SERVEIS	5.910	6,9%	2,2%	16.875	35,0%	-7,4%	2,3%
(T) ACTIV DE LES LLARS COM OCUPADORS DE PERSONAL DOMÈSTIC;	18	0,0%	0,2%	11.789	0,2%	0,0%	-3,9%
(U) ACTIV D'ORGANITZACIONS I ORGANISMES EXTRATERRITORIALS	8	0,0%	0,0%	60	13,3%	0,0%	-21,1%
TOTAL	85.253	100,0%	100,0%	574.026	14,9%	-9,7%	4,0%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

4. PERFIL SOCIODEMOGRÀFIC I ECONÒMIC

A les Illes Balears, el perfil majoritari del treballador autònom el mes de juny, segons les dades de la TGSS, és masculí (64,3 %), d'entre 40 a 54 anys (47,1 %) i nacionalitat espanyola (76,9 %). Tot i el major pes masculí, destaca el progressiu increment de les dones autònomes, de manera que ja representen 1 de cada 3 autònoms de les Illes. A més, el pes femení s'ha incrementat en 1,2 p. p. en comparació amb les xifres del mateix mes del 2011. Per edat, les dades mostren com la major part dels autònoms illencs són majors de 40 anys (el 73,2 %), que superen clarament els més joves. De fet, només el 2,1 % són menors de 25 anys. Per nacionalitat, destaca el pes dels estrangers (23,1 %), que és el més elevat del conjunt nacional (9,9 %).

Un punt a destacar dels autònoms és que pràcticament més de dos de cada cinc presenten 5 o més anys d'antiguitat (43,3 %), dada que fa palesa la consolidació del negoci. Malgrat això, el seu pes a les Illes Balears se situa per sota de la mitjana estatal (54,1 %). Quant a la base de cotització, la gran majoria cotitza per la base mínima (el 90,6 %), que el 2018, i a partir de l'aprovació de la llei de pressuposts, és de 932,7 euros. La mitjana estatal de treballadors que cotitza per la base mínima és inferior (86,0 %) a la de les Illes.

En termes interanuals, l'evolució és favorable, tot i que s'ha de comentar respecte de cadascuna de les característiques. Per sexe, el major increment interanual l'experimenten les dones (+2,8 %), que superen els homes (+2,3 %), tot i que elles encara presenten un pes marcadament per sota del masculí. Per edat, els grups de més edat són els que experimenten un major creixement: els de més de 55 anys (+3,8 %), i les persones de 40 a 54 anys (+3,4 %). En canvi, els autònoms entre 25 i 39 anys perden afiliats (-0,3 %). Pel que fa a la nacionalitat, tots els grups incrementen el seu nombre, especialment els estrangers, tant comunitaris (+6,1 %) com no comunitaris (+11,1 %). A escala sectorial, l'evolució del treball per compte propi també és positiu amb augments a tots els grans sectors econòmics, especialment en la construcció, que n'encapçala el creixement (+6,1 %).

Taula 5. Perfil dels afiliats a la TGSS per compte propi (juny de 2018)

Perfil dels treballadors autònoms	Juny 2018	Pes	Variació interanual	Pes dels treballadors al Règim general
Total	96.765	100,0%	2,5%	100,0%
Per sexe				
Homes	62.248	64,3%	2,3%	51,2%
Dones	34.517	35,7%	2,8%	48,8%
Per edat				
Menors 25 anys	2.065	2,1%	3,1%	10,7%
De 25 a 39 anys	25.305	26,2%	-0,3%	38,4%
De 40 a 54 anys	45.532	47,1%	3,4%	37,9%
Més de 55 anys	23.863	24,7%	3,8%	12,9%
Per nacionalitat				
Nacionals	74.441	76,9%	1,1%	80,7%
UE	15.855	16,4%	6,1%	10,1%
NO UE	6.469	6,7%	11,1%	9,2%
Per sector				
Agricultura i pesca	2.499	2,6%	0,0%	0,3%
Indústria	5.771	6,0%	1,1%	5,1%
Construcció	15.560	16,1%	6,1%	7,9%
Serveis	72.935	75,4%	1,9%	86,7%
Per antiguitat en el negoci *				
5 o més anys	24.467	43,3%	-	-
de 3 a 5 anys	6.591	11,7%	-	-
d'1 a 3 anys	10.699	18,9%	-	-
de 6 a 11 mesos	3.285	5,8%	-	-
menys de 6 mesos	11.480	20,3%	-	-
Per base de cotització *				
base mínima	51.228	90,6%	-	-
entre 1,5 y 2 b.mínima	1.275	2,3%	-	-
entre b.mínima i 1,5 b.m.	2.402	4,2%	-	-
entre 2 i 3 b.mínima	1.401	2,5%	-	-
més de 3 b.mínima	216	0,4%	-	-

Font: OTIB a partir de dades del MEYSS i la TGSS

*Dades a 30/6/2018

Per acabar, es comenta la distribució i l'evolució dels emprenedors segons el nombre d'assalariats. Per una banda, destaca el fet que més del 80 % (81,9 %) dels autònoms ho són en solitari, és a dir, no compten amb personal a càrrec seu. Del 18 % restant, la major part donen feina a 1 o 2 treballadors (12,3 %), mentre que els que tenen més de 3 persones contractades només en representen el 5,7 %.

D'altra banda, en termes interanuals, destaca el fet que a mesura que s'incrementa el nombre de treballadors assalariats també ho fa el creixement interanual. És a dir, respecte del segon trimestre del 2017, els autònoms amb més personal en nòmina són els qui, en proporció, han experimentat els majors increments relatius. Així, els qui compten amb 10 o més treballadors han augmentat un 4,5 % respecte d'ara fa un any, seguits pels qui tenen de 3 a 9 assalariats (+3,5 %) i pels qui compten amb 1 o 2 persones (1,1 %). Alhora, els qui no tenen amb cap assalariat també s'han incrementat un 2,6 %.

Taula 6. Afiliats a la TGSS per compte propi per situació professional (2T 2018)

	2T2018	Pes	Var.int. absoluta	Var.int. relativa
Sense assalariats	79.293	81,9%	2.021	2,6%
1 o 2 assalariats	11.931	12,3%	127	1,1%
De 3 a 9 assalariats	5.028	5,2%	172	3,5%
10 o més assalariats	513	0,5%	22	4,5%
Total	96.765	100,0%	2.342	2,5%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS